

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באגדע וברסול פלאנץ

גליון מס' 555

פרשת דברים

ד' באב התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג יצחק בן שרה ע"ה | לע"ג יוסף בן מרסל ז"ל | לע"ג ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר רבי בועז עובדיה הי"ו: זכיתי במשך כמה שנים לעבוד בביתו של מרן הגר"ע יוסף זיע"א - עבודות חשמל, אינסטלציה וכו'.

באחד הימים כשבאתי להרכיב למרן את הכיור במטבח הבית, הוצרכתי לקדוח במקדחה בקירות המטבח ע"מ להתקין את הכיור, וכמובן שנעשה רעש למספר דקות, ושמעתי שהרב שטרית (שלמד חברותא עם מרן) לוחש למרן שהרעש מפריע להתרכז, ועל כן אולי מרן יאמר לי להפסיק ולבוא ביום אחר. אך מרן לא הגיב והמשיך בלימודו. לאחר מספר דקות שוב פנה הרב שטרית למרן ואמר: "כבוד מרן, אולי נאמר לבועז שלא ירעיש ויבוא ביום אחר". לרב שטרית: "למה נפריע לו להתפרנס? אולי נלך אנחנו ללמוד במקום אחר?..."

ואני כשומעי זאת, צמרמורת עברה בליבי לשמוע את מרן ולהבין את זהירותו במצוות של בין אדם לחבירו. סיפורה הרבנית יהודית יוסף תלית"א כלתו של מרן זיע"א: כידוע לאחר פטירתו של מרן זיע"א ישבו צוות של ת"ח לערוך מחדש את שו"ת יביע אומר בתוספת הערות והגהות שהשאיר אחריו מרן בכתב ידו. לאחר עריכת הספרים בתוספת ההערות, נתברר לנו כי חסרים המון כתיבי יד שהיו בביתו של מרן ונעלמו מאיתנו. הדבר גרם לנו צער רב והטריד את מנוחתו של בעלי הרב משה וצוות הת"ח. והנה בערב פסח בשעה 11:00 בבוקר מצלצל האינטרקום שהיה בפתח ביהכ"נ של מרן, ואחד השכנים בבניין מודיע לי כי שקית גדולה מונחת בפתח בית הכנסת, ומשום מה נראה לו שמונחים שם דברים חשובים.

יודתי מיד לקומת בית הכנסת ועליתי עם השקית לביתי, ולתדהמתי נמצאו בתוך השקית צילום של כתיבי יד רבים שנעלמו מביתו של מרן, להם צורף מכתב בכתב יד בזה הלשון: "אני אברך כולל, ונודע לי שהרב משה מאוד מצטער שאין בידי את כתיבי היד של מרן זיע"א, ולכן החלטתי לצלם חלק מהם ולהעביר לכם. דעו לכם, שאין בידי כסף מספיק כדי לצלם את הכל, ולכן צילמתי מה שיכולתי". ע"כ.

צמרמורת עברה בי באותו רגע, משום שלילה קודם חלמתי את מרן זיע"א מדבר עם בעלי ואומר לו: "משה, אל תדאג על הכתיבי יד, הם יחזרו אליך". מיד התקשרתי להרב משה וסיפרתי לו בהתרגשות על הנס שקרה, וגם הוא נרגש ונפעם, וסיפר לי כי גם הוא ראה לילה קודם את מרן האבא בחלום שאמר לו באותו הלשון: "משה, אל תדאג על הכתיבי יד, הם יחזרו". לאחר מכן עברנו על צילומי האינטרקום לבדוק מי הניח את השקית, ולתדהמתנו גם שם לא ניכר שום דמות או אדם שהגיע בשעה זו, אלא רק נראתה תזוזה של שקית שהונחה במקום. והדבר מפליא.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

אין אל מי לדבר

המרגלים שבו, והפילו מורך בלבבות. העם נשא קולו, ובכה בכיה של חינום. משה רבינו מתערב, מנסה לפקוח עיניים, לאמץ לבבות, להביאם להתעשת: "ואומר אליכם, לא תערצון ולא תיראון מהם. ה' אלקיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם, ככל אשר עשה איתכם במצרים, לעיניכם!" הרי במצרים לא נקפתם אצבע! "ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם, ההולך לפניכם באש לילה ובענן יומם?!"

תמה הרבי רבי אלימלך מליזנסק זצ"ל, בספרו "נועם אלימלך": מהו שאמר: "ובדבר הזה אינכם מאמינים". ראוי היה לומר: "ומדוע אינכם מאמינים".

נבחר את השאלה. כלל נקוט בידינו, שבכל מקום שנאמר: "זה", הכוונה שמראים באצבע, על דבר שעומד מולנו. "זה אלי ואנוהו", מלמד שהיתה התגלות שכינה, וכל אחד הראה באצבעו. וכן לעתיד לבוא, שנאמר: "הנה אלקינו זה, קיוונו לו ויושיענו, זה ה' קיוונו לו, נגילה ונשמחה בישועתו". "זה מעשה המנורה", שהראהו הקדוש ברוך הוא באצבעו. לפי שנתקשה בה. "זה יתנו", הראה לו כמין מטבע של אש. "החודש הזה לכם", הראהו לבנה בחידושה. "וכל זה איננו שווה לי", מלמד שכל גזיו של אותו רשע (המון) חקוקים לו על ליבו, שיכול היה להראות באצבעו. "בעבור זה", לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרוו מונחים לפניך. מעתה, קמה שאלתו של ה'נועם אלימלך" וגם ניצבה: מהו "ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם", על מה הראה באצבע?

ותשובתו: כך הוא מהלך הכתוב, כך אמר משה רבינו לעם הנבוך: ממה אתם פוחדים? זיכרו את מכות מצרים, את מפלתם! וראה שדבריו אינם נשמעים. כי כדי להזכר, צריכים להפעיל את המוח. וכעת הוא מושבת. כעת - פוחדים...

"ובמדבר אשר ראית, אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו. בכל הדרך אשר הלכתם עד בואכם אל המקום הזה" - אין אל מי לדבר. עכשיו לא נזכרים במה שהיה. עכשיו בוכים. המשיך ואמר: "ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם, ההולך לפניכם באש לילה ובענן יומם" - אל תזכרו במה שהיה, אל תפעילו את השכל. אתם עסוקים בכייה. אבל תשא עיניכם: הרי עמוד האש מולכם! "ובדבר הזה - אינכם מאמינים בה' אלקיכם?" הנה האש היוקדת, היוכלו הנפילים להתמודד מולה? אז מה הפחד?

ואין אל מי לדבר. כי אדם מבוהל הוא אדם מאובן. נעול, סגור, אטום. מושמת על ידי הפחד, דבר לא יבקע את הקונכייה. ההגיון יתנפץ עליה, הטיעונים יושחתו לשוא. מי שידוע זאת, ומנצל זאת במלואו, הוא האוייב. "שונא", הוא אחד משמותיו של היצר הרע. ולא סתם שונא, אלא: "השונא הגדול שיש לך בעולם".

והצרה, שהוא מכיר את כל נקודות התורפה, את כל החולשות, וחודר בעד כל הפרצות. וכך הפיל עם שלם ברישתו. שכך שנינו, כשבושש משה לרדת מן ההר לפי חשבונם, בא שטן ועירבב את העולם. אמר להם: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להם: כבר צהריים, ולא השגיחו בדבריו. הראה להם דמות מיטתו - חשכו עיניהם, ואיבדו עשתונות. ואז, לא הועילו כל טיעונים של חור בן עמינדב. סקלו אותו. ואהרן ידע שלא יוכל לעצור. כי הם מבוהלים, מבוועתים, במוחם מתערבלים "חושך ואפילה, ענן וערפל ועירבוביה!"

זה קורה לנו, לא אחת. האם יש עצה? יש, ואחת בלבד: "החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך". ושאל החוזה מלובלין זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך? והתשובה: אינו הולך! כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן!

זו היתה עצתו של אהרן בעניין העגל: "חג לה' מחר", נתכוון לדחות השעה. זו היתה עצת משה רבינו במחלוקת קורח: "בוקר, ויודע ה' את אשר לו", נתכוון בזה איש האלקים לתת להם זמן בלילה, להתבונן. אולי יכירו כי לא טוב עושים, ויחזרו בתשובה.

זו היתה התביעה: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם בלילה ההוא", והביאו עליהם את אסונם. מה היה עליהם לעשות? שמענו, נחשוב, ונגיב. לא לשמוע, ומיד לבכות...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"ושפטתם צדק"

בקינות ליל תשעה באב אנחנו אומרים: "על צווארנו נרדפנו אוי, כי שנאת חינם רדפנו, אוי מה היה לנו". היסוד הראשון שעלינו לדעת, אומר רבי אלימלך בידרמן, הוא: אנחנו סבורים שיושבים על הארץ בגלל השנאת חינם וזבה תם העיני. לא כן הוא! עלינו לדעת כי מתחת למקום מושבנו קבור משה! מתחת לשנאת חינם מסתתר משה! אם היינו נותנים אל לבנו את אותו הדבר הקבור – לא היינו מגיעים לידי שנאת חינם.

מתחת לכל "שנאת חינם" קבור "חיסרון באמונה"!

אם היתה לנו אמונה לא היינו מגיעים לידי שנאה, קינאה, מחלוקת, לשון הרע!

הגאון מוילנא מבאר את הביטוי "שנאת חינם" שלכאורה קשה. מדוע נקראת השנאה "שנאת חינם", הלא השנאה אינה בחינם?! החבר 'מצץ לי את הדם' וזה נקרא "שנאת חינם"? וכי שונא אנוכי אותו בחינם, בלי סיבה? אומר הגאון: הקדוש ברוך הוא אומר שהשנאה היא בחינם! הקב"ה אומר לי: "וכי סבור אתה שהוא 'מצץ לך את הדם'? זה לא הוא! זה אני! הוא – היה רק שליח! אם הוא לא היה עושה לך את מה שעשה – הייתי שולח שליח אחר שיעשה בדיוק את אותו הדבר! כי הכל זה ממני!"

אם אתה שונא אותו בגלל שאתה סובר שהוא זה שפגע בך – הדבר מצביע על חיסרון באמונה שיש בך!

הוא אשר אמרנו: מתחת לכל "שנאת חינם" קבור "חיסרון באמונה"!

מספרים שהיה אדם אחד שחלם חלום, שחברו פלוני, מזכיר עליו לשון הרע... הוא הסתובב עם הדמיונות האלו במשך תקופה ארוכה. לימים פגש באותו פלוני ושאל אותו.

"מדוע אתה מדבר עלי סרה?"

"חלילה לי מעשות דבר שכזה", השיב לו חברו בהשתוממות. "מעולם לא דיברתי עליך לשון הרע. אין זאת אלא חלום שחלמת".

כעבור יום הוא פוגש שוב בחברו וחוזר ושואל אותו: "מדוע אתה מדבר עלי לשון הרע?"

וחברו חוזר ומשיב את אותה התשובה: "זהו רק חלום שחלמת".

כשארע הדבר בפעם השלישית וחברו ניסה להסביר לו כי היה זה רק חלום, עורבא פרה, אמר לו הראשון: "חלום אהין, חלום אהער, אבל למה אתה מדבר..."

בדיוק כך אנחנו "מסתובבים" בעולם! אם נשאל כל אחד ואחד מאיתנו: "אתה מאמין בה'?" "בטח. בוודאי. מה בכלל השאלה?"

"אתה מאמין שהכל משמים?"

"בטח. בוודאי. הכל מהקב"ה. הכל מלמעלה!"

דיבורים יפים... אבל אם אכן הכל מהקב"ה, למה אתה יוצא בשצף קצף נגד שכן שלך? אם הנך מאמין באמונה שלמה שהכל מלמעלה, למה אתה עושה מחלוקת עם חבר שלך? למה כל היום הפה שלך מלא תלונות על כל מיני אנשים שעשו לך, שלקחו לך, שהזיקו לך? "חלום שמה, חלום פה, אבל למה אתה מדבר..."

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ושפטתם צדק בין איש בין אחיו" (א, טז).

פעם אחת באו לדין תורה לפני הגאון רבי יחזקאל לנדא, בעל ה"נודע ביהודה" שני אנשים. האחד היה לבוש כעגלון פשוט, והשני בא בבגדי עשיר מהוזרים. עמד הראשון וסיפר בדמעות כי סוחר תבואות הוא, מעיר רחוקה, שבא לפרגא כדי למכור את תבואתו, ולשם כך שכר עגלון אשר יוביל את תבואתו, והנה, בהיותם בדרך התנפל עליו העגלון, שדד ממנו את כל כספו, ולא זו בלבד, אלא אף הכריח אותו להחליף עמו את בגדיו, והוא, הסוחר העשיר, לבש את בגדי העגלון והנהיג את העגלה עד לפרגא.

כאשר הגענו לעיר המשך האיש לספר בבכי – הציג העגלון את עצמו כסוחר גדול, ואילו אני מסתובב ללא פרוטה בכיסי ואין איש מאמין לדברי... ומה בפניך? שאל הרב את האדם השני הלוש מחלצות.

וכי מה אומר? השיב האיש – עיני הרב רואות ברורות כי אדם זה חסר דעה הוא, מסכן שנטרפה דעתו... מזה יומיים רץ הוא אחרי ברחובות העיר ותובע את כספו. חקר הרב היטב את שני האנשים, אולם נשארם הם איתנים בטענותיהם. שובו אלי מחר בבוקר אמר הרב – ואז אפסוק את דינכם.

משהלכו לדרכם, קרא הרב לשמשו וציווה עליו כי כאשר יבוא למחרת, לא יניח להם בשום אופן להיכנס לחדרו.

ואכן למחרת בבוקר הגיעו השניים, אולם השמש מנע מהם להיכנס לחדרו של הרב. הרב עסוק מאד אמר השמש אין להפריע לו!

ישבו השניים והמתינו. חלפה שעה ושעתיים, ודלת חדרו של הרב עדיין נעולה. שעת הצהרים הגיעה, ואין כל סימן מהחדר פנימה, כאילו שכח הרב את דבר קיומם...

לקראת שקיעת החמה, כאשר היו שני בעלי הדין מותשים, נפתחה לפתע דלת חדרו של הרב ובקריאה רמה קרא: העגלון יכנס!

והנה... האיש הלוש בגדי עשיר קם ממקומו במהירות ואין להיכנס פנימה... רשע שכמותך! – אמר הרב – עגלון גדול, החזר לאיש זה את כספו, ומיד!

"וייטב בעיני הדבר" (א, כג).

שואל רש"י: אם בעיני משה רבינו הוטב הדבר לשלוח מרגלים, מדוע אם כן מוכיח משה את בני ישראל על חטא זה?

אלא – מתרץ רש"י במשל אדם אחד ביקש מחבירו שימכור לו את חמורו. הסכים בעל החמור. האם תסכים שאל הקונה לתת לי את חמורך לניסיון? הן! ענה בעל החמור. האם תסכים הוסיף הקונה ושאל – שאנסה אותו גם בהרים ובגבעות? גם לזאת אני מסכים, ענה בעל החמור.

לכל דבר מסכים הוא חשב הקונה בלבו וודאי החמור טוב מאין כמוהו ואין בו כל מום. מיד נתן הקונה מעות לבעל החמור, ואמר: תן לי את חמורך, אין אני מנסהו כלל!

כן הוא גם הנמשל, כאשר רצו בני ישראל לשלוח מרגלים, הסכים משה רבינו, כי חשב בלבו: כאשר יראו בני ישראל שאין אני מסרב לשלוח מרגלים, יבינו כי טובה הארץ ואין חשש שהמרגלים ימצאו בה פסול.

אולם בני ישראל לא חזרו בהם ועמדו על כך שילכו וירגלו את הארץ. משום כך הוכיחם משה.

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א
מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

חורבן הבית או חורבן של בית?

בשבועות אלו שאנו עוסקים באבל על

חורבן בית המקדש,

נעסוק בנושא כאוב הקשור אף הוא לענייני חורבן והוא חורבן בתים בישראל. בחורבן של בתים בהם התפוח נפל רחוק רחוק מהעץ והשאיר אחריו הורים כואבים ומדממים, בתים בהם מתמודדים עם צער גידול בנים, צער עמוק על ילדים שלא ממשכים (לבינתיים) את שרשת הדורות.

לפעמים הנתק הוא מוחלט, לפעמים הנתק הוא חלקי, אבל בכל המקרים הכאב הוא איום!

מעבר לכאב האישי על האובדן, מעבר לאכזבה מהציפיות שלא מומשו, מהבן שלא הולך בתלם, מוצאים את עצמם הורים יקרים אלו תחת אווירה שופטת של הסביבה. לפעמים זה נעשה במודע ובהרבה מקרים שלא במודע, לפעמים זה נאמר באופן ישיר

ובהרבה מקרים הדברים נאמרים דווקא מאחורי הגב.

לפתע כולם מבינים מדוע זה קרה... היכן הם טעו... יש גגם יודעים אם זה בגלל האבא, או דווקא תוצאה מהיחס של האימא... אם זה בגלל יד קשה מדי, או דווקא תוצאה של עודף חום ואהבה... וכך עומדים ודשים מאבחנים וקובעים ובדרך שופכים הרבה מאוד דם של אנשים יקרים המתמודדים וכואבים. ממלאים את ההורים בייסורי מצפון ושברון לב אולי הם הגורמים לשבר הנורא!?!... מורי ורבותי, זו טעות!

אין שום צדק בהאשמה חד משמעית של ההורים!

כל העוסק בתחום יכול להעיד שדברים אלו הם מכבשי דרממנא, דברים בהם ההעלם רב על הגלוי, כל אחד מכיר נערים שעדיים היה לגאון ולתפארת ולפתע מכל מיני סיבות הפרח קמל ונבל.

ולכל אותם מקטרגים נשאל שאלה פשוטה:

הרי באותו בית בו גדל אותו פרח שקמל, צומחים עוד עשרה ילדים לשם ולתפארת...!?! ילדים לאותם אבא ואימא, ילדים הגרים באותו בית בו אחיהם גרים, מהיכן הקביעה הזאת להאשים תמיד את ההורים!?!

המשך בגיליון הבא